

Berlin. Er bittet einen Kommilitonen, ihm bei der Wohnungssuche zu helfen.

1. Student (deutscher Vermieter) (Aufgabenstellung dennoch Deutsch, damit auch „Spracharbeit“ leisten muss)

2. Student = Sprachmittler (hilft den Beiden)

3. Student = ukrainischer Student (spricht ein bisschen Deutsch)

1) Beispielfragen des Studenten an den Vermieter: Wie teuer? -Wie groß? - Mitbewohner? -Welche Nebenkosten? -Bad mit WC, Dusche und Badewanne? -Haustiere? - Privatparkplatz? -Garten oder Terrasse?

2) Beispiel „Sprachmittlung“ . Beispielfragen des Vermieters an den Studenten: -Von wann bis wann? -Haustiere? -Dauergäste? -Student? Erstsemester? -Raucher? ...

Beim Verfassen solchen Dialogen ist die mündliche Sprachmittlung nicht nur auf hohem Sprachniveau möglich.

Das Ziel ist es, die Grundsätze aufzuzeigen, die Lehrer befolgen müssen, damit Sprachvermittlung im Verstehen der Gegenwart im Unterricht eingesetzt werden kann. Es beinhaltet auch den Transfer von Fähigkeiten und Strategien, die bei den Studierenden entwickelt werden müssen, damit Sprachvermittlung nicht nur als Lernziel, sondern auch in realen Kommunikationssituationen funktionieren kann.

Олександр ШУМЕЙКО

старший викладач кафедри
психології та педагогіки

Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА СКЛАДОВА ПРОЦЕСУ МЕДІАЦІЇ

З ухваленням Закону України «Про медіацію» стало очевидним, що великий інтерес до здійснення прикладних аспектів медіації виявляється не лише з боку правників, але й з боку психологів, педагогів та представників інших гуманітарних професій. Треба зазначити, що в психологічному розумінні, на відміну від психотерапії чи психологічного консультування, в медіації не відбувається прояснення відносин між партнерами, медіатор підтримує сторони в пошуку угод або у виробленні рішень, опрацюючи конкретні теми, питання, проблеми. Далеко не для всіх психологів це є очевидним. Розрізняючи психологію та медіацію, мова йде не про зміну відносин, а про конкретну ситуацію, яку необхідно привести до вирішення, до підписання угоди, досягнення якої забезпечується активними внесками конфліктуючих сторін із метою усунення «гострих кутів» протистояння [3, с. 21]. Сучасна медіація – це не подолання душевного розладу чи відновлення порушеного міжособистісного спілкування, не коригування, не розвиток і не подолання кризи у відносинах, а лише чітке опрацювання конкретного змісту конфлікту, наприклад: Хто записаний в поземельній книзі? Чи купує сім'я нову квартиру? Чи переїжджає сім'я з професійних міркувань чоловіка або дружини в іншу країну? Чи здійснюються плани одного з партнерів? – тощо. І в цьому випадку, звичайно ж, змінюється динаміка відносин. Однак темами, що опрацюються в медіації, є конкретні предмети суперечностей. Медіатори не виконують функцію адвокатів. Вони не дають юридичних порад і не представляють жодну зі сторін у суді. Вони не підтримують сторони і під час обговорення юридично важливих аспектів справи. Прихильність до будь-якої однієї сторони (партії) неприпустима. «Всепартійність» медіатора означає належність, прихильність інтересам усіх партій, щодо всіх учасників конфлікту. Проте – обов'язкова їх критичність, вони з'ясовують: чи можна буде виконати ухвалені рішення в повсякденному житті? Наскільки воно відповідає юридичним, процесуально-правовим, етичним нормам і є суспільно прийнятним? Від суддів очікують ухвалення рішення або вироку. Вони наділені авторитарною владою ухвалювати рішення; вироки виносяться «від імені народу». Судді ведуть процес і приходять до результату в чітко встановленому порядку. Отримані у процесі розгляду й надані обґрунтування (свідчення фахівців, висловлювання свідків тощо) потрібні суддям, а не представникам сторін. Адвокати, використовуючи

юридичну аргументацію відповідно до норм судочинства, просувають інтереси однієї зі сторін, свого клієнта, але не працюють активно над пошуком рішення. У медіації учасники самостійно виробляють і ухвалюють рішення, домовляються про врегулювання конфлікту, можуть також впливати на процедуру медіації та робити все можливе, щоб у повному обсязі втілити інтереси сторін, зберегти особисті думки. Крім того, в медіації є можливість звернутися до тем і питань, які спочатку не були порушені. Це, ймовірно, не зовсім ясно сформульовані, не до кінця усвідомлені, тобто такі, що більш глибоко лежать – так звані теми внутрішнього змісту конфлікту [3, с. 76]. Вони не завжди з правового погляду потрібні в судових розглядах, але саме в них може бути особиста зацікавленість учасників конфлікту. Внутрішній зміст та інтереси стають у медіації більш виразними та ясними. Отже, угоди починають набувати форми конкретних дій. Саме тому в медіації більше шансів знайти взаєморозуміння конфліктуючими сторонами, а отже, і більше шансів усунути причини й мінімізувати негативні наслідки конфлікту.

Порівнюючи медіацію з третейським судом, очевидне таке: третейський суддя часто пропонує угоду, яка або приймається, або відхиляється учасниками конфлікту. У медіації рішення виробляють і ухвалюють зацікавлені сторони (медіатор відповідає лише за процедуру). Причому рішення перевіряються на реалістичність їх виконання та практичні наслідки не лише учасниками медіації. Всі, на кому може відбитися результат домовленостей, беруть участь в експертизі таких рішень. Звідси – вага рішення в медіації стає набагато більшою. Завжди корисно залучити до вирішення конфлікту незалежну третю особу.

Яке рішення виконується? Багато хто уявляє собі рішення конфлікту, як результат тривалого обдумування і навіть консультацій. Одностороння директива (пред'явлення рішення як керівництва до дії) передбачає, що одна зі сторін повинна поступитися своїми інтересами й підкоритися, хоча учасник поки не готовий навіть розглядати це рішення, оскільки багато аспектів просто ще не обговорювалися. Партнерство означає, що обидві сторони не тільки виконують домовленості, але й разом їх розробляють. Цей процес відбувається не завжди безпроблемно [3, с. 121]. Існують відмінності між людьми, і їх чимало: темп мислення, уявлення про спосіб досягнення мети, культурні відмінності – в конфлікті все це загострюється. Для вирішення конфлікту потрібен координатор. Ще однією причиною, чому краще залучати професійного медіатора під час вирішення конфліктів, є така особливість: той, кому приділяється увага, чий інтерес реалізується, враховується – глибше ідентифікується з рішенням, а отже, надійнішим стає зобов'язання щодо виконання домовленостей. У конфлікті протиборчі сторони перестають бачити необхідність прийти до угоди і втрачають конструктивність. Готовність поступитися, сприйняти потреби іншого, визнати і врахувати його наміри та побажання – все це вимагає емоційної стійкості, певної дистанції і впевненості, що його власна позиція не буде ущемлена. Тому простіше, якщо хтось третій, людина з боку, не залучена до розгляду, допоможе сторонам дотримуватися основних правил поведінки один із одним, буде керувати спілкуванням та усувати перешкоди й бар'єри. Залучення медіатора допомагає учасникам відстоювати свої інтереси й не звертати уваги на процес. Медіатори допомагають виявити непорозуміння та обговорити їх, зупинити ескалацію конфлікту й направити конфлікт до вирішення, знизити напруженість ситуації. Вони повертають учасників до предмета й теми конфлікту, не дають відхилитися в сторону. Діючи таким чином, ніхто не відчує себе переможеним. Досвід проведення медіації показує, що вдале вирішення конфлікту не залишає неприємного «присмаку», оскільки воно ґрунтується на взаємній повазі та відбувається відкрито [3, с. 154]. У швидко рухомому, постійно мінливому суспільстві, з такими ж швидко мінливими формами життя, де спільність існування стає все більш інтенсивною, таке вміння вирішувати конфлікт з повагою до сторін та відкритістю має неоціненне значення. Залишається сподіватися, що затребувана людьми медіація стане дуже важливою підтримкою у вирішенні суперечностей між ними, зміцнюючи якість співіснування або допоможе розлучитися парам, групам, спільнотам, які не влаштовують та не підходять одне одному.

Як висновки треба зазначити, що медіація як така має яскраво виражене соціально-психологічне підґрунтя, «червоною ниткою» проходить через такі категорії соціальної психології, як комунікативний процес, міжособистісне спілкування, настанови та експектації сторін у суперечці тощо. Саме тому є підстави цілком

закономірно вважати, що до успішного впровадження процесу медіації в Україні мають бути обов'язково залучені науковці та практичні фахівці із соціальної психології.

1. Озерський І. В. Актуальні проблеми медіації в юрисдикційному процесі України : навч. посіб. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2020. 248 с.
2. Урусова О. Г. Психологічні особливості проведення медіаційної процедури. *Вектори психології – 2016* : матер. Міжнар. молодіжної науковопрактичної конференції (м. Харків, 27 квітня 2016 р.). Харків, 2016. С. 141–143.
3. Tony Whatling. *Mediation Skills and Strategies : practical guide* – London & Philadelphia, 2012. 171 s.

Уляна ШЕМЕТ

здобувачка вищої освіти
Навчально-наукового інституту
права та інноваційної освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

А. Г. Шиян

старший викладач кафедри
кримінально-правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО ЗАКРІПЛЕННЯ ТА ЗДІЙСНЕННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕНЬ НА ПІДСТАВІ УГОД ПРО ПРИМИРЕННЯ

Актуальність наукових досліджень інституту угод у кримінальному провадженні зумовлена гуманізацією та демократизацією кримінально-правових норм, тенденцією до розширення використання процедур відновного (реституційного) правосуддя, головною метою якого є створення примирливих умов як для потерпілого, так і підозрюваного чи обвинуваченого.

Роль інституту угод у кримінальному процесуальному праві України, а також проблеми укладення угоди про примирення в кримінальному провадженні досліджували такі вітчизняні науковці, як І. Басиста, М. Вільгушинський, В. Гвоздецький, М. Карпенко, А. Ляш, Н. Неледва, Р. Новак, О. Перепада, Г. Саєнко, М. Сіроткіна, В. Стефанюк, Н. Турман, Л. Удалова, Є. Шаблін, В. Шкелебей, А. Яценко та ін.

З огляду на необхідність узгодження норм кримінального процесуального законодавства України з європейськими стандартами, зокрема в частині пріоритетності охорони, захисту, відновлення прав особи та законних інтересів у кримінальному провадженні, особливої уваги потребують ті положення Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України), які визначають договірні засади врегулювання відносин між учасниками кримінального провадження. До того ж окремі проблеми правозастосування, які виникають під час реалізації відповідних положень КПК України щодо угоди про примирення між потерпілим та підозрюваним чи обвинуваченим, змушують окреслювати питання про необхідність вдосконалення зазначеного інституту, виявлення суперечливих моментів практичної реалізації.

Згідно з КПК України в межах кримінального провадження сторони мають право укладати два види угод – про примирення і про визнання винуватості [1].

Зважаючи на відсутність чіткого визначення законодавством загального поняття угоди про примирення, вітчизняними науковцями запропоновано різноманітні ідеї щодо подолання цієї прогалини. Зокрема, Н. Турман пропонує визначити її як добровільну угоду, яка укладається між потерпілим, підозрюваним чи обвинуваченим за ініціативою цих осіб, змістом якої є перелік дій обвинуваченої особи, спрямованих на найшвидше і повне відновлення прав потерпілого [2, с. 275]. Тобто вона не може бути односторонньою, оскільки саме за попередньою взаємною згодою сторони